

Indhold

- 7 Byen, smitten og den delelige krop**
Af Mikkel Bille & Mikkel Thelle
- 17 Dansk Etnografisk Forenings Formidlingspris 2020**
- 19 I COVID-19 karantæne på Egmont Kollegiet**
Indblik i et udfordret kærlighedsliv og en forhandlet moralitet
Af Malthe Rye Thomsen
- 31 I Klasser for sig**
Om skolebørns erfaringer med skolegårdszoner, fysisk afstand og klasseopdeling under COVID-19 epidemien
Af Charlotte Nørholm
- 43 At skabe normalitet i en krisetid**
Af Catrine Sundorf Kristensen
- 55 Psykisk sårbarhed og kalenderens opløsning under Corona**
Er konsekvenserne af pandemien en velsignelse eller en forbandelse?
Af Gitte Vandborg Rasmussen & Cathrine Dahlgren Garbers
- 67 Et udvidet moralsk laboratorium**
En autoetnografisk undersøgelse af det danske begravelsesritual, og hvordan dets praksisser genforhandles som følge af COVID-19
Af Kenni Hede og Hanne Bess Boelsbjerg
- 75 Når konspirationsteori bliver til konspiration**
Søgen efter sandhed i en krisetid
Af Malthe Lehrmann
- 87 Staten, smitten og synderne**
Af Therese Thim
- 97 Corona og hilseformer**
Nedslag i håndtrykkets kulturhistorie
Af Bjarke Oxlund
- 107 Repair: En digital studenterudstilling**
Antropologisk vidensformidling under en pandemi
Af Emilia Djomina Hansen, Marius Marques Siersbæk & Mathilde Bjerring Eriksen
- 115 Hytta – Fire vegger rundt en drøm**
Af Cecil Marie Schou Pallesen
- 118 Monografi: Vem är kannibalen?**
Af Katrine Mandrup Bach

Introduktion

Corona-etnografier

Af Marie Louise Tørring og Jens Seeberg

Da Corona-epidemien spredte sig fra Wuhan provinsen i Kina til resten af verden og blev en pandemi i foråret 2020, betød det gensyn med afstandsstrategier som forvisning, isolation, adskillelse og begrænsning af bevægelsesfrihed, der ikke er blevet brugt i samme skala i Danmark siden pesten kom til landet via Helsingør havn i 1710 og bredte sig sydpå mod hovedstaden. For disse strategier og sociale teknologier gælder, at de inkluderer individernes bevidste handlinger, deres forståelse af ansvar og skyld – og for enkelte strategier, at de er valgfrie. Corona-pandemien er et enestående øjeblik at være antropolog i, fordi situationen aktualiserer en lang række klassisk-antropologiske begreber på nye måder, og forståelsen af disse dynamikker er vigtig for at forstå epidemien. Situationen kræver ikke bare gode borgere, men gode fællesskaber og sågar gode nationer. Både individet og populationen gøres rationelle under forhold som disse – og det gør det nemmere for etnografen at studere moralitet i sin vorden. Hvem der er gode og handler rigtigt for det fælles bedste, ser vi som aldrig før ved hjælp af online statistikker på Johns Hopkins Universitet og Statens Serums Instituts hjemmesider, der viser smittetryk og gør det muligt i realtid at bedømme både nationer, generationer, køn, regioner, kommuner, bydele og sågar boligblokke i forhold til hinanden. Og dog ser folk forsat det rigtige og det forkerte med egne

øjne, når de lader blikket hvile på hinanden i køen nede i Fakta. I dette Corona-særnummer præsenteres en overraskende stærk samling etnografiske vidnesbyrd skrevet med nerve under nedlukningen og den gradvise genåbning af Danmark og andre steder i verden i perioden 15. marts til 30. august 2020 – overraskende, fordi der ikke var tid til at forberede studierne med vanlig grundighed. Som alle artikler dokumenterer, var begivenheden så omfattende og omsiggribende, at den har forsynet os alle med 'kontrast-stof' til at se det sociale og erkende, hvad det vil sige at være menneske – både undtagelsesvist og normalt i en verden af folk, der blander sig.

Tre bidrag beretter fra 'undtagelsestilstanden' i starten af epidemien. I Mikkel Bille & Mikkel Thelles artikel "Byen, smitten og den delelige krop" får vi på baggrund af interview med københavnere og aarhusianere i begyndelsen af COVID-19-udbruddet et sjældent indblik i undtagelsestilstanden og hvordan afstandsstrategier ændrer menneskets oplevelse af omgivelserne og dets håndtering af sig selv. Byboerne bliver radikalt opmærksomme på egne og andres kroppe og udvikler et væld af individuelle former for kontrol og disciplin i hverdagslivet for ikke at dele for meget og derigennem undgå at dele virus. Men herigennem mærker de også den næsten uundgåelig sammensmeltning med (det) fremmede, der

normalt foregår i byen. Malthe Ryes artikel skildrer unges håndtering af alvorlig smittefare på Egmont Kollegiet i København. Rye observerer under og efter en COVID-19-karantæne, hvordan beboerne griber ind i hinandens privatliv og forhandler retningslinjer for alment samvær, kærlighedsliv og kropskontakt. Retningslinjerne rækker i flere tilfælde ud over sundhedsvæsenets anbefalinger og er dels et gribende eksempel på, hvordan smittefaren styrker det lille gangfællesskab, hvor beboerne plejer og passer deres coronasyge; men der er også et grumt eksempel på segmentering af kollegiet, og hvordan COVID-19-udbruddet i sin ekstreme nedlukningsform transformerer en hverdag med fest og frihed til lukkede blokke af frygt og social kontrol. Segmentering, opdeling og begrænsning af bevægelsesfrihed oplever børnene i forbindelse med genåbningen af Danmark, hvor myndighederne indfører skolegårdszoner, fysisk afstand, hyppig håndvask og klasseopdeling. De strategier undersøger Charlotte Nørholm gennem skolebørns erfaringer i artiklen "I klasser for sig", der bygger på etnografisk data indsamlet som en del af forskningsprojektet *How Democracies Cope with COVID-19* (HOPE). Skal man frydes eller forfærdes ved klassekammeraterne Ella og Kajas hemmelige udveksling af regnbuetegninger, når de nu tilhører hver sin gruppe og ikke må interagere med hinanden? Det er op til læseren at vurdere, men den unormale hverdag på skolerne synes at være præget af både sej omstillingsparathed og sød civil ulydighed.

Man kunne tro af ovenstående, at intet var, som det plejede. At ALT stod i undtagelsens tegn, og INTET var som normalen i foråret 2020. Ingenlunde. Tre artikler fokuserer på hver sin måde på normalitet

og dens mulige opløsning. I artiklen "At skabe normalitet i en krisetid" undersøger Catrine Sundorf Kristensen med etnografiske data fra HOPE projektet, hvordan normaliteten i arbejdslivet i høj grad blev opretholdt blandt danske detailansatte, der under COVID-19-epidemien fortsat mødte fysisk på arbejde. Gitte Vandborg Rasmussen og Cathrine Dahlgren Garbers artikel "Psykisk sårbarhed og kalenderens opløsning under Corona" er også del af HOPE projektet og bygger på online feltarbejde og etnografiske interview med psykisk sårbare personer. Her vendes tingene på hovedet. Flere af Rasmussen og Garbers informanter giver udtryk for en følelse af normalisering, forenkling og en form for ligestilling, hvor alle de såkaldt normale må leve på samme måde, som de psykisk sårbare er vant til. Nedlukningen af Danmark skaber vilkår, der i et vist omfang får nogle psykisk sårbare til at føle sig bedre tilpas trods problemer med generaliseret angst, ADHD, autisme eller bipolar lidelser. Kenni Hede og Hanne Bess Boelsbjergs har skrevet et tankevækkende essay om det kulturkristne begravelsesforløb, der vanskeliggøres under regeringens Corona-retningslinjer. Epidemikontrolens forsamlingsforbud og afstandskrav giver en sørgende familie oplevelsen af stå i et limbo fyldt med usikkerhed og ambivalente følelser. Gennem forhandling og eksperimenter får traditionerne imidlertid lov at mutere, og begravelsesritualet genskabes trods samfundets krav om at være "sammen hver for sig".

De fleste accepterer i det store og hele samfundets krav og massive fokus på sikkerhed og overvågning så længe epidemiens alvor og trussel – dens pres – er gældende. Men at være underlagt staten og myndighedernes magt betyder i praksis ikke det samme for alle. De sidste tre ar-

tikler fokuserer på modstand og magt. I artiklen "Når konspirationsteori bliver til konspiration" af Malthe Lehrmann, inviteres vi inden for i et levfællesskab i Danmark, hvor man drømmer om at skabe et friere og stærkere fællesskab – et åndeligt immunforsvar så at sige, der gør det muligt for folk at modstå presset fra både staten, medicinalindustrien, teleselskaberne og andre undertrykkere. Modstand mod det omliggende samfund udspiller sig også blandt medlemmerne af den ultraortodoks jødiske Haredi-enklave, der er bosat i Mea She'arim bydelen i Jerusalem. I artiklen "Staten, smitten og synderne" observerer Therese Thim, hvordan de skrappe restriktioner, som den israelske stat indfører under COVID-19-udbruddet, i første omgang kompromitterer det religiøse liv. Men

i takt med at smitten spredes, begynder de ultraortodokse rabbinere at acceptere epidemiens præmisser og gøre afstandsstrategierne til religiøse koncepter, som enklaven kan følge – ikke i respekt over for staten – men i loyalitet over for Gud. Vi slutter på statsniveau med artiklen "Corona og hilseformer. Nedslag i håndtrykkets kulturhistorie", hvorom Bjarke Oxlund konkluderer, at selvom mediedækningen af statsoverhoveder under Corona-epidemien har haft et indgående fokus på, hvordan præsidenter og premierministre hilser på hinanden, er det svært at forestille sig, at de ikke længere skulle involvere sig i håndtryk med det formål at udtrykke venskab og indgåelse af aftaler.

God læselyst!

Om forfatterne

Marie Louise Tørring er lektor og faglig koordinator for Masteruddannelsen i sundhedsantropologi ved Afdeling for Antropologi på Aarhus Universitet. Hun er uddannet antropolog og epidemiolog og leder blandt andet forskningsprojektet *Når vaccineraktioner smitter*, der undersøger videnskabens og sociale mediers organiserende rolle i den danske HPV vaccine-sag.

Jens Seeberg er Professor MSO på Afdeling for Antropologi på Aarhus Universitet. Han leder Centre for Biosocial Inquiries og forskningsprojektet *People, pigs and microbes: Biotic socialities in a rural community in Denmark*. Sammen med Andreas Roepstorff og Mette Terp Højbye leder han den antropologiske arm af forskningsprojektet *How Democracies Cope with COVID-19* (HOPE).